

FEDEZZÜK FEL BUDAPESTET!

244

A HIDAK KIRÁLYNŐJE

Budapest mindig híres volt hidjairól. Az első ponton-híd Pest és Buda között 1767-ben „épült meg”. Negyvenhét pontból állott és mint az egykori krónikás írja: külön hajók kötél és csavar segítségével nyitották meg az utat az átszelő hajók részére.

Az ezt követő mintegy másfél évszázad alatt tíz híd épült a Dunán. Csaknem mindegyiknek van valami nevezetessége. Az elpusztult Erzsébet-híd Európa legnagyobb lánchídja volt. A Margit-híd tervezési munkálataiban a híres francia építészmérnök, Eiffel is részt vett, a Kossuth híd a leggyorsabban felépült, nagy teherbírási közforgalmi-híd volt, az Arpád-híd Európa legkorszerűbb hidjai közé tartozik... Egy címet és rangot legrégebb Duna-hídunktól senki sem vitat el: Lánchíd, a hidak királynője. Nemcsak hazánk egyik legszebb művészeti emléke, hanem olyan művészeti alkotás, amely párját ritkítja az egész világon.

A híd két partoszlopon és két alsó részében mauthause-ni gránitból, a híd felszínétől kezdve pedig sóskúti kőből álló 48 méter magas vizioszlopon, s az ezeken áthúzott 4 óriási láncon függ. A két oszlop egymástól 202 méternyire, a hidfőktől pedig 87 méter távolságra van.

Széchenyi István kezdeményezésére, hét évig tartó harc után végre sikerült egy olyan részvénytársaságot létrehozni, amelynek a törvény biztosította a jogot és szabadságot, hogy az új híd felavatásától számított 87 éven belül, a hidtől sem fel, sem lefelé, egy-egy mérföldnyi távolságra nem épül másik híd. Ez a határidő 1946-ban járt volna le, ha a kormány a részvénytársaságtól, mely nem egészen 9 millió koronáért építette meg a hidat, 14 millió koronáért meg nem vásárolta volna azt. Érthető, hogy amilyen nehezen akadt társaság a híd megépítésére, legalább olyan nehezen mondtak le a sok százezer forintot jelentő haszonról, amelyet a hídpenz hozott.

Széchenyi István következetes „harcának” eredményeképpen, 1842-ben hozzáláttak a híd megépítéséhez. A munkálatok már az indulásnál érdekességgel szolgáltak. A híd terveit William Clark angol mérnök készítette, míg az építést Adam Clark angol építész vezette. A két Clark — ellentétben a mendemondákkal — nemhogy nem volt testvér, de a névrokonságon kívül, egyéb kapcsolat sem fűzte egymáshoz őket.

A híd építési munkálatai már csaknem hat esztendeje folytak, amikor 1848. július 18-án majdnem végetessé váló szerencsétlenség történt, melyről az újság így írt:

„... délután kellett volna a tartólánc összevonásának megtörténnie a két pillér között. Nagy közönség lepte el az állványokat, amelyen maga Szé-

chenyi is, mint közlekedési miniszter családjával helyet foglalt. Este fél nyolc óraker már csaknem kifeszült a lánca, amikor az emelőszerkezet egyik láncszeme, nagy robajjal szétpattant. A roncsok magokkal szórták a hajóhidat és a Duna teli volt segélyért kiáltó néppel...”

Más feljegyzések szerint, a szerencsétlenség olyan nagy hatással volt Széchenyi Istvánra, hogy élete utolsó éveiben öt gyötrő betegsége során, gyakran fennhangon emlékezett vissza a szörnyű szerencsétlenségre.

A történelem is több ízben a híd életére tört. A második világháború során a német fasiszták robbantották fel, de csaknem egy évszázaddal előbb útjában volt már a reakciónak.

1849-ben, amikor a honvédsereg sikert siker után érték el és már fenyegették a Budavárba befészkelte osztrák seregeket is, Hentzi tábornok, az osztrákok parancsnoka, elrendelte a csaknem teljesen felépült híd felrobbantását. Adam Clark személyes bátorsága hiúsította meg ezt a barbár tervet. Vízrel árasztotta el a lánckamrákat, tönkretette a szivattyúkat, a robbantás végrehajtásával megbízott Alnoch ezredes ismételt parancsára sem volt hajlandó a helyszínen megjelenni. Az ezredes ezután a híd alá rakatta a puskaforral telt hordókat, s parancsot adott egy tüzernek, hogy gyűjtsa meg a hordókat. A közlegény nem engedelmeskedett, mire Alnoch agyonlőtte a katonát, s égő szivarját hajította az egyik hordóba. A hatalmas robbanás darabokra tépte az ezredest, a hídban viszont csak igen kis kárt okozott.

Ilyen előzmények után, 1849. november 30-án átadták a hidat a forgalomnak. Ezzel kapcsolatban forog közzsájon az a bizonyos „pékinas” legenda, miszerint Adam Clark kijelentette:

— Készen áll a híd, s ha valaki hibát lel benne, öngyilkos leszek!

Egy arra fűtgyűrésző pékinas a hidfőn álló oroszánokra mutatott:

— A fene se látott oroszánt nyelv nélkül!

Ezt követően, a monda szerint, Adam Clark öngyilkos lett. A mondanak eredetét nem sikerült kideríteni, csak annyi bizonyos, hogy az építész nem lett öngyilkos, annál is inkább, mert mind a négy oroszánnak megvan a nyelve. Aki nem hiszi — megnézheti...

Koós Tamás

Budapestre vonatkozó újságcikkek				OSZTÁLYOZÁS	
(Hely)	(Idő)	(Köl. v. fiz.)	(Oldal)	Tárgy	Hely
	1963. márc. 6.				
Forrás:	Futószalag				
Szerző:	Koós Tamás				
Cím:	Felezzük fel Budapestet!				
	A hidak királynője				
Hely					624.2
Idő					18/1963
Személy					Pavehíd
Helyszám					